

Innehåll

Bakgrund	1
Syfte	1
Mål	1
Utformning och avvägningar	1
Nå unga	2
Dokumentation av dagen	2
Ungas inflytande – vad handlar det om?	3
Ungt perspektiv Halland	3
Vad skulle vi kunna göra för att stärka demokratin?	4
Hur vill du vara delaktig och ha inflytande som ung i Halland?	5
Förslag och rekommendationer	6
Referenser	8

”Det finns stora vinster för kommuner, regioner och myndigheter att få med ungdomarna. Det kan ge dialog som skapar tillit och i förlängningen bättre underlag för träffsäkra och effektiva beslut.”

David Nordling, Digidem

Foto: Lasse Nyman

Bakgrund

Barn och ungas rätt till inflytande i frågor som rör dem är en av grundpelarna i barnkonventionen och en demokratisk rättighet. SKR, (Statens Kommuner och Regioner) och MUCF (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor) har undersökt hur kommuner och regioner arbetar med att möjliggöra för unga att vara delaktiga i beslutsprocesser. Det visar sig att dialogmöjligheterna med beslutsfattare har ökat, men inte deras inflytande på beslut. Det kan konstateras att kommuner och regioner ger unga inflytande på många olika sätt, men det finns stora utmaningar i hur de tar vara på ungas synpunkter, tankar och idéer i beslutsprocesserna¹.

Detsamma gäller i Halland, vilket framkom på ett möte mellan Region Halland, Länsstyrelsen i Halland samt de halländska kommunerna under en dialog om demokrati i samband med Demokratistugans besök i Halland 2021. Därför skrevs en deklARATION på av Region Halland där man åtog sig att skapa en samarbetsyta som syftar till att stärka ungdomars delaktighet och inflytande².

Syfte

Syftet med konferensen är att unga själva ska börja formulera hur de vill vara delaktiga i den regionala utvecklingen. Det långsiktiga målet är att skapa en regional struktur för ungas delaktighet och inflytande i regionala utvecklingsfrågor.

Mål

1. Konferensen vänder sig till högstadie- och gymnasieelever från respektive kommun i Halland i åldrarna 15–18 år. Målet är att 5 till 10 ungdomar från varje kommun deltar på konferensen. Gruppen ungdomar ska vara representativ utifrån respektive kommuns demografi av målgruppen samt utifrån kön, bakgrund, funktionalitet etcetera.
2. Att kommun- och regionpolitiker samt tjänstepersoner från respektive kommun i Halland närvara vid konferensen. Företrädesvis kommunstyrelsens ordförande, nämnsordförande och vice ordförande för berörd nämnd samt förvaltningschef från berörd nämnd.

Utformning och avvägningar

Under våren 2022 startade arbetet med att ta fram ett upplägg kring en konferens om ungas inflytande. En arbetsgrupp bestående av strateg från Region Halland, sakkunnig från Länsstyrelsen i Halland och en strateg i barnrättsfrågor från en kommun tillsattes. Till hjälp hade arbetsgruppen även feriearbetare från ”Sommarkraft” som under sin arbetsperiod om tre veckor på sommaren, involverades i uppdraget. De namngav bland annat konferensen, tog fram kommunikationsmaterial och gjorde ett gediget arbete kring workshopupplägg.

Något av det tydligaste utifrån sommarkrafts ungdomarnas förslag var att konferensen ”*måste kännas på riktigt*”. Ungdomarna som kommer på en sådan här konferens ska känna att politiker och tjänstepersoner är där för att verkligen försöka lyssna in och skapa förutsättningar att ta om hand om det som framkommer.

Den här typen av konferens blir därför inte enbart kunskapsdelande utan syftar till att skapa och utforma tillsammans. För att klara av att skapa tillsammans behövs dock en kunskapsplattform att utgå ifrån. Därför delades konferensen upp i två delar, där förmiddagen behandlade förutsättningar och eftermiddagspasset behandlade hur och på vilka sätt unga kan och vill få möjlighet att skapa inflytande i regionala frågor.

Valet av åldersgruppen 15 till 18 år togs utifrån att det är den gruppen som de halländska kommunerna arbetet mest med kring inflytandefrågor. Därför bedömdes det som störst möjlighet att nå den åldersgruppen via kommunala inflytande forum och skolor.

Sia Svensson, ung i Kungsbacka

- Det har varit en bra dag. Jag trodde att det skulle bli lite långtråkigt, men det har varit intressant. En sån här dag är viktig för det är ju vi som är nästa generation, så det är bra om vi får engagera oss och kan vara med och påverka.

Nå unga

För att nå ut till unga skickades inbjudan först till de nämnder som har hand om grund och gymnasieskolor i alla kommuner samt tillhörande förvaltningar. På det sättet fick konferensen legitimitet hos berörda förvaltningar och nämnder. Vilket troligtvis har gjort det lättare för unga att medverka. Samtidigt har samtal förts med de strateger eller sakkunniga som är anställda i respektive kommun och arbetar med barnrättsfrågor. Konferensen har även varit uppe som informationspunkt och diskussion på barnrättsnätverket som Länsstyrelsen i Halland håller.

Att ge olika grupper av unga möjlighet att delta har diskuterats med till exempel Gymnasiesärskolan i Halmstad och Pederskrivares skola i Varberg med flera. Utifrån de samtalen och diskussionerna har det varit tydligt att vissa grupper behöver andra sätt att mötas eller ge inspel på andra sätt. Den här typen av konferens kanske inte passar alla och för att nå ut till vissa grupper av unga behövs andra verktyg.

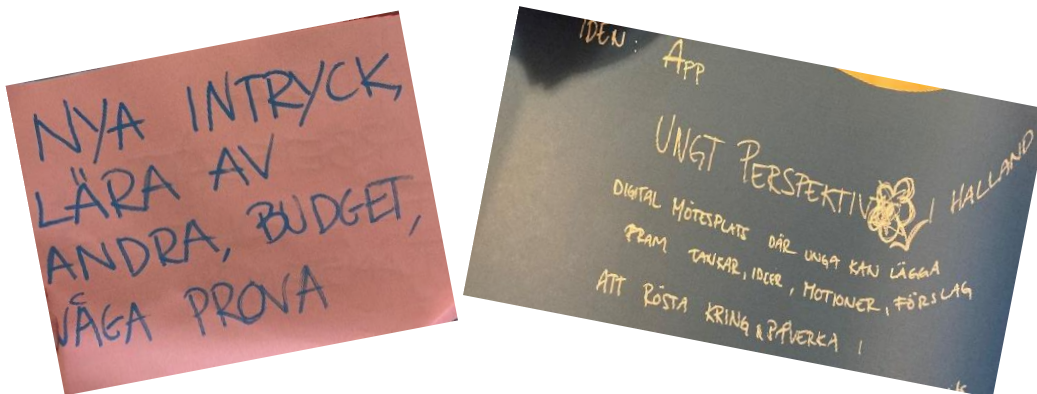
Mohamed Akour, ung i Falkenberg

- En riktigt bra dag! Bra att få träffas och prata med nya människor. Jag har tidigare varit med om liknande möten i Stockholm. Det är ju vi som ska ta hand om samhället i framtiden så det är viktigt att vi kan få göra våra röster hörda.

Dokumentation av dagen

För att få så mycket material som möjligt från konferensen valde arbetsgruppen att ta in en grafic recorder som gestaltade dagen i bilder medan den pågick. Arbetsgruppen valde även att ta med en kommunikatör som beskrev dagen i text och även intervjuade och tog foton.

Det viktigaste materialet är dock det som deltagarna tagit fram själva genom workshops.

Ungas inflytande – vad handlar det om?

Frågan kring inflytande för olika grupper inom kommun och regioners beslutsfattande är något som diskuterats sedan 1980-talet. Redan 2013 kom en proposition med mål för den svenska ungdomspolitiken. I den beskrivs en tredelad övergripande målsättning om att alla ungdomar ”ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen”. Det andra delmålet kopplar till makt att forma sitt liv³. Något som blivit än mer aktuellt sedan barnkonventionen blev lagstadgad⁴.

Det finns en skillnad mellan att betrakta ungas inflytande som ett värde i sig och att betrakta detta som ett instrument för att uppnå andra syften.

1. **Ett medel att främja vuxnas intressen** – som ett medel för att uppnå önskat resultat. Till exempel förmedla en bra bild av kommunen
2. **Verktyg för fostran** – ett verktyg för demokratisk fostran, oftast är det också kopplat till en önskan om att unga ska intressera sig för partipolitik och därmed öka det politiska deltagandet.
3. **Ett värde i sig** – något som är eftersträvansvärt i sig utan andra målsättningar.

Ungas möjlighet till inflytande är ofta begränsat, då vuxna många gånger sätter agendan. En annan anledning är att många kommuner väljer att etablera parallella strukturer i stället för att använda de strukturer som redan finns för medborgare. Det innebär att unga hänvisas till en mindre effektiv arena för påverkan. Ytterligare en anledning är att ungdomsråd eller forum främst används i konsultativa syften eller som informationskanal. Bristen på inflytande kan också till viss del förklaras av att fokus på ungas inflytande ligger i att förmedla kunskapen om demokrati snarare än att ge unga inflytande i olika frågor. Sammantaget gör detta att unga ofta har begränsade möjligheter att driva frågor eller skapa initiativ. Något som är viktigt att ha med sig i sammanhanget är att unga är intresserade av samhällsfrågor men de är mindre intresserade av politik och framför allt partipolitik. De kopplar inte nödvändigtvis ihop samhällsfrågor med politik⁵.

I ett sammanhang där syftet är att skapa möjligheter för ungas inflytande är det därför viktigt att ha med sig frågan: Varför vill vi att unga ska ha inflytande? Är det en konsultativ roll man vill att de unga tar eller handlar det om att man ser att ungas perspektiv behövs i vissa sakfrågor, eller är det så att ungas röster och initiativ är viktiga oavsett? Organisationens egna motiv behöver tydliggöras om frågan ska få kraft och bäring både hos unga och inom organisationen.

Margit Bik, politiker, Region Halland

- En jättebra dag! Mycket fint med den visuella dokumentationen där det vi pratar om blev till bilder. Vi har haft mycket bra samtal med många kloka unga människor runt bordet. Vi måste få till en ändring så att vi talar MED ungdomarna. Det är tydligt att det är svårt att känna delaktighet om man inte blir lyssnad på. Det finns så många goda viljor som vi behöver ta hand om.

Ungt perspektiv Halland

Dagen inleddes med tal av landshövdingen och regionfullmäktige. De berörde bland annat kopplingen till demokrati och inflytande som barnkonventionen ger. Och därmed vikten av att arbeta med inflytandefrågan tillsammans med barn och unga i kommuner och regionen.

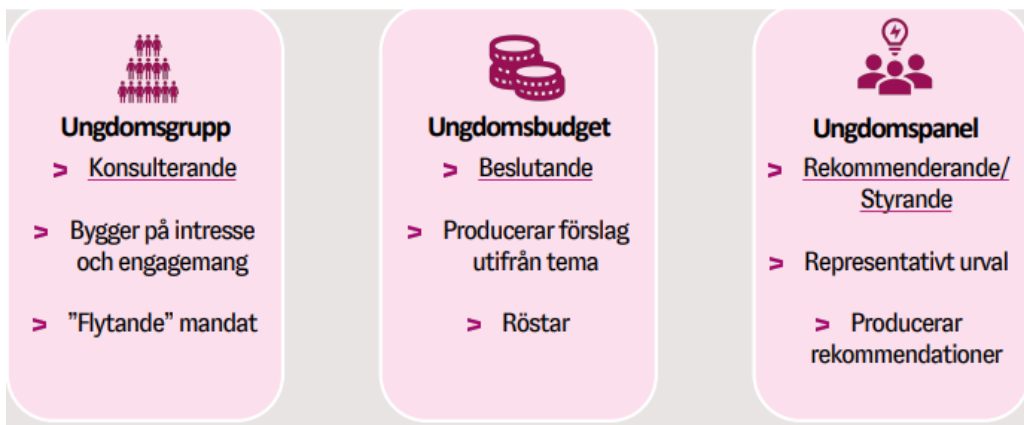
Vad skulle vi kunna göra för att stärka demokratin?

För att rama in dagen och skapa en gemensam plattform och kunskapsläge fick deltagarna börja med att lyssna på ett panelsamtal. Samtalet beskrev vad regional och kommunal politik är och hur de hänger ihop och skiljer sig åt. Samtalet leddes av moderatorerna Julia Lingman och Rebecca Rosenlind Sellergren som ställde frågor till kommunstyrelsens ordförande Ove Bengtsson, Laholms kommun, och Christian Johansson, ledamot i regionstyrelsen, Region Halland.

Foto: Lasse Nyman

Under förmiddagens andra kunskaps pass tog Digidem, ett oberoende demokratilabb [Framtidens deltagande demokrati | Digidem Lab](#), upp olika former av inflytande. Framför allt fokuserades på tre olika typer av inflytande kopplat till unga:

Ungdomsgrupper, som oftast fungerar som referensgrupper. Här blir unga konsulterande och där med är sakfrågorna förutbestämda. Representationen bygger även på att den unga är intresserad och engagerad i frågorna.

Ungdomsbudget, ungdomar får beslutanderätt över satsningar på ett visst område. Här blir unga beslutande genom att producera förslag som det sedan röstat om.

Ungdomspaneler, unga får i uppdrag att fördjupa sig i en särskild fråga för att därefter ge sina rekommendationer som tas in i beslutsunderlag.

Deltagarna på konferensen fick sedan diskutera två frågor runt borden:

Vad skulle vi kunna göra för att stärka demokratin?

1. Vad konkret skulle vi vilja genomföra?
2. Vad behövs för att genomföra detta?

Här kom flera förslag bland annat pekades skolan ut som en viktig plats för att kunna genomföra och få kunskap kring inflytandefrågan i stort.

Även konkreta förslag som att arbeta mer med ungdomsbudgetar eller starta ett ungdomsfullmäktige uttrycktes.

Det diskuterades även kring olika typer av digitala plattformar där unga och politiker kan mötas samt vikten av att även kunna mötas fysiskt på ett strukturerat vis.

En viktig fråga som belystes var också att det behöver avsättas medel från kommun eller region. Detta för att skapa möjligheter att tillsätta personal som arbetar med frågan om inflytande men även i konkreta satsningar på unga, till exempel via en ungdomsbudget eller en ungdomspanel.

Något som också belystes var hur viktigt det är att skapa mötesplatser för unga, att arbeta med psykisk hälsa och en aktiv och meningsfull fritid eller skapa värdegrundsprojekt. Samt vikten av att börja arbeta med inflytande frågan på ett tidigt stadium, redan i förskolan.

Mattias Rossköld, kommundirektör, Halmstad

- En jättebra och viktig dag! Dels att vi genom föreläsningen fick exempel på hur man arbetar på andra ställen, men framför allt att få ha dialog med ungdomar. Jag tar med mig att vi behöver arbeta på nya sätt i Halmstads kommun för att nå invånarna och framför allt ungdomarna.

Hur vill du vara delaktig och ha inflytande som ung i Halland?

Eftermiddagen övergick workshop kring mer konkret nuläge där huvudfrågan som ställdes var:

Hur vill du vara delaktig och ha inflytande som ung i Halland?

- Vad för typ av system behövs för att unga ska kunna komma med synpunkter och åsikter till politiker som bestämmer på regional nivå?
- Tänk både på fysiska och digitala möjligheter.
- När ni diskuterat en stund, lista minst två fysiska och två digitala möjligheter som ni skulle vilja ha.
- Hur skulle detta se ut? Var ska ansvaret ligga? Hur ofta behövs dialog? Vilka ungdomar får delta?

Foto: Lasse Nyman

Även under eftermiddagens pass framkom behovet av att arbeta med digitalisering. Unga beskriver att det är genom sociala medier de kommunicerar med varandra och att de gärna hade sett mer samhällsfrågor kopplade till kommun eller region på sociala medier. Ett konkret förslag

var att unga kunde få ta över kommuners/regionens sociala mediekonton och ”gästspela” för att på så vis locka fler unga att bli intresserade av det som händer i kommunen eller regionen.

Ytterligare förslag handlade om en app eller en digital plattform där unga har direkt kontakt med politiker. Där kan de både lyfta frågor och väcka idéer men även få svara på frågor från politiker eller tjänstepersoner. På det sättet beskriver man att man kan få en transparens, kunna följa frågor och hur de behandlas av politiken.

Det beskrivs även att det behövs en tydlighet vad som är en lokal/kommunal fråga och vad som är en regional fråga – vem som bär ansvaret i olika frågor. Där diskuterades både socialmedier och skolan som viktiga plattformar för att förklara och väcka intresse.

Ytterligare förslag som handlar om att nå ut, var ungdomsambassadörer som skulle kunna öka ungdomars intresse för politik och samhällsfrågor.

Vad det gäller fysiska möten diskuterade några att konferenser behövs för att få till samtal i ögonhöjd mellan politiker, tjänstepersoner och unga. De lyfte även vikten av att träffa andra unga från andra kommuner för att skapa erfarenhetsutbyte och kontakter. Man menar också att skolan är en viktig plattform även här och att politiker borde komma ut och berätta om sitt arbete för att på så sätt tydliggöra hur de politiska processerna ser ut i en region eller kommun.

Även på detta pass diskuterades vikten av att så tidigt som möjligt börja arbeta med inflytande för unga.

Olof Persson, ung i Laholm

- Den här dagen har varit lärorik och väldigt rolig. Vi har haft jättebra samtal runt bordet. Vi har haft olika åsikter och kunnat vrida och vända på frågor med våra olika ingångspunkter. Många av mina jämnåriga har aldrig träffat en politiker. Jag hoppas det kan bli ändring på det. Det är viktigt att ungdomar är delaktiga, för det är ju det samhälle vi ska leva länge i som det tas beslut om nu.

Förslag och rekommendationer

För att arbeta med ungas inflytande är rekommendationen att börja med att undersöka den egna organisationens motiv. Vilka motiv och syften har organisationen med att arbeta med ungas inflytande. Är det som vi läst ovan på sidan 3?

Ett medel att främja vuxnas intressen – som ett medel för att uppnå önskat resultat. Till exempel förmedla en bra bild av kommunen/regionen.

Verktyg för fostran – ett verktyg för demokratisk fostran och politiskt engagemang.

Ett värde i sig – eller har det ett värde i något i sig utan andra målsättningar.

Här bör organisationen fundera på vilken typ av inflytande de vill ge de unga, alltså är det en konsulterande roll, producenter av förslag eller handlar det om frågor som ska leda till förändring i styrande dokument. Såsom det beskrivs av Digidem på sidan 5.

Ser organisationen andra värden än de ovan nämnda? Eller ser man att det till exempel behövs arbetas med olika typer av inflytande samtidigt?

Utifrån konferensens workshops har vi sammanställt och titta på de förslag som tagits fram av de olika grupperna. Nedan följer 10 punkter som har sin utgångspunkt i det samlade workshopmaterialet.

1. **Att politiken avsätter medel** för att kunna arbeta med ungas inflytande samt att det blir ett tydligt prioriterat mål i styrande dokument.
2. **Att politiken skapar möjligheter för reellt inflytande** som kopplar till beslutsprocesser i regionen eller kommunerna.
3. **Ge unga möjlighet att definiera och ta initiativ** kring de samhällsfrågor de skulle vilja arbeta med.
4. **Samarbete** mellan kommun, region och länsstyrelsen i frågan kring ungas inflytande.
5. **Skapa ett återkommande regionalt erfarenhetsutbyte** för unga tillsammans med kommuner, regionen och länsstyrelsen.
6. **Titta på digitala möjligheter**, vilka digitala vägar finns inom kommun eller region och hur kan de utvecklas eller riktas mot unga.
7. **Skapa regionala och kommunala plattformar** som kan samverka för ungas initiativ och inflytande.
8. **Undersöka olika inflytande typer** tillsammans med unga i kommun eller region på ett nyfiskt och undersökande vis.
9. Regionen, kommuner och länsstyrelsen bör tänka in **flerspråkighet och tillgänglighet** i såväl fysiska som digitala möjligheter.
10. **Skapa möjligheter att arbeta med sakfrågor tillsammans med unga**, kopplat till ungas psykiskhälsa och ungas möjligheter till en aktiv fritid.

Referenser

1. [Ungas inflytande. Ungas inflytande i den lokala beslutsprocessen](#)
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF).
2. [Region-Halland-ataganden.pdf](#)
vardemokrati.se
3. [Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande](#)
Proposition 2013/14:191, Utbildningsdepartementet
4. [Lag 2018:1197 om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter](#)
5. [Ungas inflytande på lokal nivå, fokus 19](#)
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF).

Malin Andrén
Malin.k.andren@regionhalland.se

Diarienummer
RS220873